

Національний університет
біоресурсів і
природокористування
України

Глобальний центр
мониторинга пожеж
(GFMC)

Державне агентство
лісових ресурсів
України

Державна служба
України з надзвичайних
ситуацій

ПРОГРАМА

регіонального семінару і консультацій

"Природні пожежі в регіоні Східної Європи: наука, політика і управління"

та

**відкриття Регіонального Східноєвропейського Центру моніторингу пожеж
(REEFMC)**

Національний університет біоресурсів і природокористування України,
Навчально-науковий інститут лісового і садово-паркового господарства
Навчальний корпус № 1, поверх 2, кімната 67 А
м. Київ, Україна, 4 березня 2013

Вступ

Суттєві зміни частоти та впливу природних пожеж на ліси та інші екосистеми у Євразійському регіоні, які сталися протягом останнього десятиліття призвели до чималої шкоди навколишньому середовищу, економічних втрат і значних гуманітарних проблем. Були визначені декілька ключових проблем, які вплинули на пожежні режими штучних і природних ландшафтів помірно-бореальної зони Євразії:

- міграція сільського населення до міст і підвищення урбанізації внаслідок деградації традиційних методів землекористування (сільське господарство, скотарство, лісове господарство), що зумовлює збільшення пожежної небезпеки;
- урбанізація призводить до зменшення працюючих у сільській місцевості, що впливає на комплектацію сільських пожежних підрозділів;
- приватизація раніше націоналізованих лісів призвела до погіршення рівня ведення лісового господарства і охорони лісів від пожеж, насамперед, у дрібних лісових господарствах;

Семінар організовано спільно з Європейською та Середземноморською угодою щодо надзвичайних ситуацій (EUR-OPA) Ради Європи (PE), Консультативною групою з лісових пожеж Міжнародної Стратегії ООН зі зниження катастроф (UNISDR), Групою фахівців з лісових пожеж Європейської Економічної Комісії ООН / ФАО (UN ECE/FAO) і Університетом об'єднаних націй (UNU)

- збільшення кількості лісових пожеж впливає на безпеку приміських територій, поданих мозаїкою поселень та природних екосистем з високою пожежною небезпекою;
- проблеми, пов'язані з лісовими пожежами у кризових екологічних регіонах, наприклад, пожежі на радіоактивно забруднених територіях, територіях із залишками від збройних конфліктів (нерозірвані боєприпаси, міни, боєприпаси зі збідненим ураном тощо);
- пожежі, що впливають на сільськогосподарські угіддя оброблені пестицидами, звалища, інші промислові відходи і споруди, що містять небезпечні матеріали, особливо на міських / житлових територіях;
- вплив змін клімату на пожежний режим і уразливість екосистем, наприклад, колишніх територій з режимом повного виключення вогню, територій природо-заповідного фонду або таких систем, як торф'яні болота, високогірні екосистеми.

Крім прямих збитків від пожеж на сільськогосподарських і лісових землях, існує додатковий вторинний і транскордонний вплив пожеж:

- вплив газів та викидів твердих частинок на здоров'я людини;
- викиди від природних пожеж, що впливають на атмосферу і прискорюють зміни клімату;
- транскордонний вплив викидів від пожеж на екосистеми, наприклад, наслідки накопичення чорного вуглецю пожежного походження в арктичних умовах.

У країнах є різні державні органи, пов'язані із запобіганням, контролем та пом'якшенням наслідків пожеж. Вони складаються з лісових відомств, відомства з надзвичайних ситуацій або органів цивільної оборони, органів охорони здоров'я, метеорологічної служби та національної установи космічного дистанційного зондування. Наукові установи, що досліджують причини виникнення вогню і наслідки пожеж, вплив пожеж на екосистеми, навколишнє середовище і суспільство, закликають до більш інтерактивного і синергетичного ставлення до управління пожежами на ландшафтному рівні, за найтіснішої міжвідомчої співпраці, залучення громадянського суспільства до більшої відповідальності у сфері охорони лісів від пожеж та організації сил самооборони у сільській місцевості.

Транскордонний вплив викидів від пожеж, а іноді і перетин кордону пожежами, зумовлює необхідність розширеного міжнародного співробітництва у боротьбі з пожежами.

Відкриття Регіонального Східноєвропейського Центру моніторингу пожеж (REEFMC)

У 2012 році Національний університет біоресурсів і природокористування України, Інститут лісового і садово-паркового господарства, у співпраці з Глобальним Центром моніторингу пожеж (GFMC), Групою фахівців з лісових пожеж Європейської Економічної Комісії ООН / ФАО (СЕК ООН/ФАО), і за фінансової підтримки Ради Європи ухвалив рішення про створення Регіонального Східноєвропейського Центру моніторингу пожеж (REEFMC) як центру, що координує наукові дослідження у галузі природних пожеж, сприяє інформаційному обміну у цій сфері. REEFMC буде працювати на суміжні науки і практики боротьби з природними пожежами в інтересах зацікавлених спеціалізованих міністерств і відомств України та суміжних країн Східної Європи, зокрема, сприяти поширенню інформації щодо найостанніших технологічних досягнень, навчанню і наданню консультацій для розробки політики і розвитку місцевих та національних потенціалів у сфері управління пожежами. Співпраця між країнами Східної Європи у боротьбі з пожежами необхідна для того, щоб обмінюватися досвідом, а у разі надзвичайних пожежних ситуацій і людськими й технічними ресурсами. REEFMC, спільно з Групою фахівців з лісових пожеж Європейської Економічної Комісії ООН / ФАО (СЕК ООН/ФАО) та Консультативною групою з лісових пожеж Міжнародної Стратегії ООН зі зниження катастроф (UNISDR), буде співпрацювати з державними органами, науковими установами та групами громадянського суспільства на непримусовій основі і через офіційні угоди.

Після того, як Національний університет біоресурсів і природокористування України вирішив погодитись і співфінансувати REEFMC, початкові інвестиції НУБІП України у співфінансуванні з Радою Європи та GFMC були зроблені у 2012 році і на початку 2013 року, так що REEFMC розпочне свою роботу у березні 2013 року. На офіційне відкриття 4-го березня 2013

року запрошені представники національних міністерств і відомств, що відповідальні за управління пожежами, регіональні партнерські організації, наукові та неурядові організації.

Рамки Регіонального семінару і консультацій

З метою підтримки майбутньої спільної роботи у сфері лісопірологічних досліджень та управління пожежами у регіоні Східної Європи на відкритті REEFMC відбудеться семінар і консультації "Природні пожежі у регіоні Східної Європи: наука, політика і управління". Мета семінару обмін думками серед експертів, політиків і фахівців у боротьбі з пожежами, а також представниками неурядового сектору, широке обговорення поточних проблем і завдань, пов'язаних з темою семінару. У ході семінару будуть обговорені перспективи регіонального співробітництва у Східній Європі і сформульований узгоджений план дій з управління пожежами, а також вироблене спільне бачення вирішення проблем.

Регіональний Семінар і консультації також будуть внеском України та країн регіону у підготовку "Форуму ЄЕК ООН / ФАО з управління транскордонними пожежами", який відбудеться в Організації Об'єднаних Націй у Женеві наприкінці 2013 року (28 – 29 листопада 2013 року), і який спрямований на зміцнення потенціалу управління вогнем в екосистемах у регіоні ЄЕК ООН / Ради Європи державами-членами через міжнародне співробітництво¹.

Попередня програма

09:00	Регістрація учасників семінару
10:00	Урочисте відкриття Регіонального Східноєвропейського Центру моніторингу пожеж
	Вітання:
	Академік Дмитро Мельничук, ректор Національного університету біоресурсів і природокористування України
	Професор Йоханн Г. Голдаммер, директор Глобального Центру моніторингу пожеж, Німеччина
	Ярослав Макаруч, перший заступник Голови Державного агентства лісових ресурсів України
10:15-11:15	Ключові презентації
	- Професор Йоханн Г. Голдаммер (GFMC): Останні тенденції природних пожеж у регіоні Східної Європи, Кавказу та Центральної Азії (EECCA)
	- Пітер Шелдон (GFMC): Сільськогосподарські пожежі у Східній Європі: Транскордонний вплив викидів від пожеж
	- Роман Ільїн, відділ охорони і захисту лісу Державного агентства лісових ресурсів України: Організація охорони лісів від пожеж на підприємствах Державного агентства лісових ресурсів України
	- Сергій Зібцев, НУБіП України: Рамки діяльності і цілі Регіонального Східноєвропейського Центру моніторингу пожеж: регіональні та національні перспективи
	- Василь Скакун, Державне космічне агентство України: Досвід регіонального центру підтримки "UN-SPIDER Ukraine" в сфері супутникового моніторингу пожеж

¹ <http://www.fire.uni-freiburg.de/intro/UNECE-Fire-Forum-2013-Draft-Outline.pdf>

- 11:15-11:45 Перерва на каву
- 11:45-13:00 Продовження презентацій
- Андрій Еріцов, Авіалесохрана, Росія: Уроки, вивчені з пожежного сезону 2010
  - Володимир Усеня, Інститут лісу НАН Білорусі: охорона лісів від пожеж на радіоактивно забруднених територіях в Білорусі
  - Представник Інституту космічних досліджень НАН України та НКА України
  - Анатолій Полупан, Український науково-дослідний інститут лісового господарства та агролісомеліорації: Система підтримки прийняття рішень при гасінні лісових пожеж
  - Володимир Захматов, Інститут телекомунікації і глобального інформаційного простору НАН України: Імпульсна технологія гасіння лісових пожеж
  - Максим Сволинський, Республіканський комітет АР Крим по лісовому і мисливському господарству: Попередження і організація гасіння лісових пожеж у гірських лісах Криму
- 13:00-14:00 Обід
- 14:00-14:30 Презентації
- Віктор Шевчук, Степовий філіал УкрНДІЛГА : Проблема лісових пожеж у Степовій зоні України
  - Олександр Борсук, НУБіП України: Аналіз горимості та природної пожежної небезпеки лісів зони відчуження
  - Гуменюк Василь, НУБіП України: Післяпожежне відновлення в соснових лісах центрального Полісся України
- 14:30-16:00 Круглий стіл з міжвідомчої та регіональної співпраці у боротьбі з пожежами
- Обговорення регіональної співпраці в сфері управління пожежами в Східній Європі та розробка плану дій, який буде представлено на Форум ЄЕК ООН в Женеві (листопад 2013 р.)
- 16:00-16:45 Прес-конференція
- 17:00 Фуршет

Учасники (попередній список)

1. Авіалісохорона, Росія, Москва
2. Беллесавиа, Білорусь, Мінськ
3. Боярська лісова дослідна станція, Україна, Боярка
4. Вінницьке ОУЛІМГ, Україна, Вінниця
5. Глобальний центр моніторингу пожеж (GFMC), Німеччина
6. Державна інспекція техногенної безпеки України, Україна, Київ
7. Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Україна, Київ
8. Державне агентство з управління зоною відчуження, Україна, Київ
9. Державне агентство лісових ресурсів України, Україна, Київ
10. Державне космічне агентство України, Україна, Київ
11. Державний Нікітський ботанічний сад УААН, Україна, Ялта
12. Інститут космічних досліджень НАН України та НКА України, Україна, Київ
13. Інститут лісу Білорусі, Білорусь, Гомель
14. Інститут телекомунікації і глобального інформаційного простору НАН України
15. Київське ОУЛІМГ, Україна, Київ
16. Кримська гірсько-лісова науково-дослідна станція, Україна, Алушта
17. Лісовий та мисливський журнал
18. Міністерство аграрної політики та продовольства України, Україна, Київ
19. Міністерство екології та природних ресурсів України, Україна, Київ
20. Національний лісотехнічний університет України, Україна, Львів
21. Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна, Київ
22. Республіканський комітет АР Крим по лісовому і мисливському господарству, Україна, Сімферополь
23. Степовий філіал УкрНДІЛГА, Україна, Цюрюпінськ, Херсонська обл..
24. Українська державна база авіаційної охорони лісів, Україна, Київ
25. Український державний проектно-вишукувальний інститут лісового господарства "Укрдіпроліс", Україна, Київ
26. Український науково-дослідний інститут лісового господарства та агролісомеліорації, Україна, Харків
27. Український науково-дослідний інститут сільськогосподарської радіології, Україна, Київ